

socialistisk inter- nationalism

När den fd tyske förbundskanslern Willy Brandt nyligen återkom från ett besök i Moskva och uppgav att Bresjnev i sitt skåltal anlagt en betoning av vissa ord vilka måste tolkas som fredsbefrämjande väckte det visst löje. Men Brandts tolkning, liksom besöket, kan på sätt och vis ses som typisk för socialistinternationalen (SI), i vars namn Brandt besökte Moskva.

Samarbetet mellan socialistiska och socialdemokratiska partier har undan för undan intensifierats under 70-talet. Ambitionsnivån har hela tiden stärkts och de nu aktuella nedrustningssträvandena och östvästkontakterna är uttryck härför. Det är bara en del av de frågor som den växande medlemskaran i internationalen har på sin dagordning: ny ekonomisk världsordning, nord-syddialogen, mänskliga rättigheter, södra Afrika, mediapolitik och många andra centrala frågor.

Strävandena att påverka såväl mer långsiktiga områden – som nedrustning och u-ländernas villkor – som mer akuta frågor – kriserna i mellan-Amerika är ett exempel på aktiva insatser – markerar hedervärda och högt ställda ambitioner. Utfallet av arbetet i internationalens talrika kommittéer är emellertid inte lika imponerande. I likhet med Brandts uttalanden efter banketten med Bresjnev präglas många aktstycken av viss överoptimism. Den elake skulle tomt tala om naivitet. Brandt-kommissionen, som såväl ideologiskt som personellt står internationalen nära, har producerat ett digert aktstycke, som i de flesta västländer är mycket omtalat men mycket lite läst. I Sverige skulle

det förvåna mig om fler än tio personer läst ursprungsdokumentet. Icke förty har det i den inhemska tyckardebatten framställts som en fräschare variant av Visshens Sju Pelare, en allvis betraktelse som ska skapa nya ekonomiska relationer till allas lycka. Eftersom ytterst få verkligen vet vad kommissionen föreslagit råder ingen diskussion om riktigheten i förslagen, utan bara vad olika debattörer anser att förslagen går ut på.

Själv har jag inte heller läst förslaget, men sätter större tro till omdömesgilla bedömare som t ex The Economist än Aktuellt i politiken. Västlig, liberal press har varit påtagligt skeptisk till kommissionens program, vilket betecknats som ödeläggande för frihandeln, i-landsinvesteringar i tredje världen och hållbara, marknads-ekonomiska relationer länder emellan.

F n arbetar en kommitté med förslaget till nytt SI-program. Det ska vara klart 1982. Det ska knäcka känsliga frågor som om enpartiregimer i tredje världen ska anses demokratiska.

I likhet med FN tvingas SI – låt vara att världsläget sakligt kan motivera det – ägna allt mer av sin tid till frågor som medlemspartier i tredje världen vill ta upp. SI:s tre grunddokument – deklARATIONERNA från Frankfurt 1951, Oslo 1962 och Genève 1976 – markerar också en förskjutning i denna riktning. Västerländska demokrater som Olof Palme och Helmut Schmidt tvingas också kompromissa med partivänner från länder med annan tradition i vattendelande frågor som mediafrihet och politisk demokrati.

Att kritisera ett medlemsparti gör man inte heller gärna (men det är ju inte unikt för socialistiska partier). Därför har en av Europas mer bisarra regimer, Maltas labourregering, kunnat fortsätta att befästa sin ställning genom förföljelse av den politiska oppositionen utan att partivännerna sagt något. Tvärtom har Maltas premiärminister och socialistledare Dom Mintoff kunnat spela en alltmer aktiv om än apart roll inom internationalen. Att utvecklingen på Malta inte uppmärksammas i Sverige är ytterligare ett tecken på den egenomliga utrikesbevakningen inom massmedia.

Det sovjetiska kommunistpartiets kontaktförsök med internationalen under det senaste året har däremot fått bättre uppmärksamhet. En parallell offensiv mot den fackliga internationalen FFI kan förmärkas. Om de i verkligheten innebär något annat än sedvanliga sovjetiska försök att splittra västlägret är för tidigt att uttala sig om. Man får utgå från att åtminstone mer sansade partier, som SAP, SPD och norska NA, ser sambandet mellan sovjetisk charmoffensiv och hotande sönderfallstendenser inom NATO. Det är avgjort oroande att se hur inte bara vällevnadsdemokratierna Danmark och Holland utan även Norge, Västtyskland och Belgien tvekar på målet när det gäller den framtida försvarspolitik. Symtomatiskt är också att det inom de socialistiska partierna i dessa länder råder en tilltagande splittring i centrala attitydfrågor som försvars-, energi- och biståndspolitik. När Helmut Schmidt, ledare för europeiska NATO:s

starkaste länk, måste hota med att avgå för att slå ned interna partiuppror mot regeringens försvarspolitik är krisen ett faktum. För västvärldens socialistiska partier gäller det att inom de närmaste åren välja sida. SI slog 1976 fast att nedrustningen är rörelsens viktigaste fråga. Men till vilket pris? Här finns en risk att SI antar orealistiska målsättningar som menligt kan påverka enskilda medlemsländer.

Internationellt samarbete är ett medel för utmaningar och kriser. I tider av internationell "högervind" måste det vara en styrka för Olof Palme och andra socialistiska tänkare att kunna stödja sig på ett brett meningsutbyte och ideologisk sympati.

Internationellt samarbete stärker också legitimiteten. Det är en del i strategin. Varje socialistiskt parti eftersträvar att ge väljare, opinionsbildare och motståndare intrycket att det naturliga och rättvisa tillståndet är att just socialisterna befinner sig vid makten. Det intrycket har kanske aldrig varit starkare än under socialdemokratins 44 år vid makten i Sverige. Det gäller nu för Olof Palme att återupprätta den bilden. I avvaktan på "normala förhållanden" efter nästa års val ger den socialistiska internationalen honom en viktig internationell plattform. Låt vara att Fäll-din är statsminister, men det är Palme

som syns i FN och världens huvudstäder ... Och misslyckas SAP på nytt 1982, är SI utan tvekan en hjälpande hand på vägen mot lämplig internationell karriär för partiledaren.

Internationellt samarbete ger också en air av moralisk överlägsenhet. Det visar (om än inte bevisar) att man seriöst engagerar sig i världens problem. Vad gäller den socialistiska internationalen är det till stor del också sant. Toleransen mot andra, som vill vara med att leka på den internationella arenan, är dock obetydlig och föga i samklang med alla generösa paroller om broderskap och samverkan. När EDU, den konservativa "internationalen" bildades för några år sedan, tog Olof Palme, Bruno Kreisky och andra ledande socialister till brösttoner och myntade uttrycket "svart international". Hittills tycks kritiken haft viss framgång, i alla fall i Sverige. Moderaterna präglas nämligen av en schizofren attityd, där man varken förmår dra nytta av EDU-samarbetet eller vågar säga nej till allt samröre med den av socialisterna kritiserade Franz Josef Strauss.

En sådan tvehågsenhet har aldrig funnits hos SAP. Där betyder socialism internationalism. Här har andra partier mycket att lära.

Johan Hjertqvist